

Борис
Априлов

*

НИКОГА

НЕ

Е

КЪСНО

*

Комедия в две действия

Действащи лица:

Т О Й – пенсионер

Т Я – пенсионерка

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

*Към от градината. Дръвче и пейка. Зад пейката – бюст паметник на писател.
Влиза ТОЙ, като чете вестник. И толкова е обзет от това което чете, че
отминава. После се връща.*

ТОЙ. Толкова интересен вестник, че ме накара да подмина собствената си пейка. /гледа бюста./ Да, драги мой, другарю Вазов. Вече не помня от колко години тази пейка е наша... /сваля шапка и леко се покланя на бюста./ Впрочем... добър ден!.. извинявай, че малко закъснях... /сяда на пейката, кръстосва крак върху крак и се извърща към бюста./ Беше свършил мача и не можах да си пробия път. Тълпата срещу мен – аз срещу тълпата. Един срещу всички!... Исаха да ме изтласкат... /пали цигара/ Сега да те осведомя по някои лични въпроси: Вчера ти казах, че днес ще взимам пенсията. Взех я!... Четиристотин и осемдесет лева!... /вади малко тефтерче и дава отчет./ Двадесет лева дадох за нови токове на обувката. /вдига крака и показва подметките си на бюста./ Стъпям малко накриво, /обяснява му, като показва с ръка токовете/ – малко съм кривокрак. Краката ми образуват буквата "О". "О" – като Оряхово. После /гледа в тефтерчето/ си купих една бутилка лимонов сироп, дето го правят само от лимониви кори и лимонтузу... Дадох единадесе лева и двадесет стотинки... Двадесет стотинки за вестник. /показва вестника/. Сега да ти прочета последните новини. /разглежда вестника/. Виж тука!... Земята си има вече нов спътник.

С този и станаха два. /забележа: Аз нямам нито един... В кино „Влайкова“ дават „Хора без зрание“. Изглежда че става дума за мен... /взира се/. Чакай да ти прочета прогнозата за времето. Слушай прогнозата за днес! /обяснява/ Винаги си купувам вчерашен вестник, на старо, с петдесет на сто намаление. Въобще – аз съм човек със стара дата. /Чете/ След обяд ще се развие богата облачност, която ще се изрази в силен, непрекъснат дъжд и буря. /засмива се/ А както виждаш – приятен есенен следобед. Слънцето залязва сред безупречно чисто небе. /гледа към лявата страна на сцената, като прави известна пауза/. Извинявай. /обръща се отново към бюста/ Заплеснах се по една любовна двойка, която се целува. /гледа/ Сега го целува тя, а сега... той... /симпатично усмихнат/ Не мога да ги разбера младите – ту той целува нея, ту тя целува него, сякаш не е все едно... /гледа вестника/ Градския съвет провежда акция по чистотата. /пак се усмихва приятно/ Това ми напомня, че отдавна не съм ходил на баня... /замисля се/ Хей! /обляга се с две ръце на пейката, като държи вестника с едната/ Знаеш ли, че днес се навършват точно тридесет години, откакто не съм женен. Преди тридесет години щях да се ожения и се размина, да!... Цял юбилей!... Искан ми се просто да го отпразнувам с някой, да почерпя някого, но нямам кого... Ако бях женен щях да го отпразнувам с жена си. А сега имам само теб, тази пейка /ляга на нея/ и това кротко невръстно дръвче. /мисли/ Впрочем, защо не се ожених? /става и говори на бюста/ Знаеш ли защо не се ожених? Тогава някакъв стар ерген ми каза следната своя мисъл: "Ергенът е буен поток, който се влива в горчиво-соленото море на брака". /ляга отново/ И си казвам: Щом този мъдър човек не се е оженил, значи бракът е лошо нещо... За мен бракът е ТОГО, само че не с дванадесет, а с много повече неизвестни. Каквито и комбинации да правиш, печалбата е трудна... Въобщем – жената е едно голямо неизвестно. /протяга се доволно/ Извинявай, че ти досаждам.

Влиза ТЯ. Приближава се към пейката и сякаш търси празно кътче да седне. Тя е около петдесет годишна, спретнато облечена, с добър вид, жизнена. В едната си ръка носи голяма пазарна чанта, в която събира гъби.

ТЯ. Хей, господинчо, много си се разположил!

ТОЙ /повдига глава и я поглежда/. Аз не съм никакъв "господинчо", а съм "другарю"!

ТЯ. Като си другар, защо се разполагаш така?

ТОЙ. Вие не знаете ли, че има учтива форма на обръщение към непознат човек?

ТЯ. По-добре ще бъде, ако и вие заемете учтива форма, във вид на седнал човек... Дайте възможност и на другите да живеят.

ТОЙ. Градината е пълна с пейки.

ТЯ. Двойките са заели всичко.

ТОЙ. Тази пейка си е моя.

ТЯ. Да не сте я купили от "Софжилфонд" с двадесет на сто амортизация и първоначална вноска от четиредесет процента, а останалото на месечно изплащане за двадесет години?

ТОЙ /сяда на пейката, като забива поглед във вестника/. Когато и да питате, ще ви каже, че тази пейка е моя.

ТЯ /оглежда се/ Няма кого да питам.

ТОЙ. Това е хубавото на тази пейка.

ТЯ. Знаете какво да избираше. Типична следобедна пейка, със западно изложение.

ТОЙ. Със западно – да. От тук се виждат Париж, Лондон и Мостът на въздишките във Венеция.

ТЯ /гледа го с интерес/ Ти си порядъчно изкуфял.

ТОЙ /кипва/ Както виждате, аз заех учтива Форма, а вие продължавате да ми говорите на "ти" !

ТЯ. Вие нямате право да разговаряте с непозната дама!... Не забравяйте, че винаги мога да извикам милиция!

ТОЙ /кипи/ Вие заговорихте първа!... Има нещо съмнително у вас, щом седате, на една пейка с непознат мъж!

ТЯ. На пейките могат да седат всякакви хора!...

ТОЙ. Не на такива отдалечени, обаче!... Представете си, че ви нападна.

ТЯ /изведнаж се усеща/ Кой ви дава право да ме наричате съмнителна? /вика/ А ако ме нападнете, веднага ще получите няколко чанти по главата.

ТОЙ. С какво е пълна чантата?

ТЯ. С гъби,

ТОЙ. И вие сте една отровна гъба!

ТЯ. Ще те халосам!...

ТОЙ /усмихнат гледа вестника/. Прогнозата за времето се сбъдна: след-обяд – бури и гръмотевици. /смее се/

ТЯ /презрително/ Ха-ха-ха! /свързва се отново/ Ама на вас кой ви позволи да ме заговаряте?

ТОЙ /хвърля ѝ страшни погледи, клати глава в знак, че излиза извън кожата си и троснато се зачита във вестника./ Аз си чета.

Тя вади ръкоделието си и започва да плете пуловер, който е толкова дълъг, че краят му се докосва до земята. Той учудено гледа ту дългия пуловер, ту нея.

ТЯ. Какво гледаш, бе?... Какво гледаш?

ТОЙ. Ако това е мъжки пуловер, вашия съпруг е един твърде голям човек. Имам чувството, че сте се оженили за Айфеловата кула.

ТЯ. Няма да обиждаш!

ТОЙ. Извинявам се! Несъзнателно обидих на съпруг.

ТЯ. Не виждаш ли, че не съм женена, бе?... Аз съм момиче.

ТОЙ. Не сте женена ли?... Че тогава на кого плетеш този пуловер?

ТЯ /троснато/ Глупак!... Плета да се намирам на работа!... Вместо да разплитам и започвам отново, плета докато свърши преждата.

ТОЙ /учудено/ Така ли?... Ами защо плетеш?

ТЯ. Ами какво друго да правя, ако не плета?

ТОЙ. Правете като мен – съзерцавайте...

ТЯ. Аз не съм безделничка. Искам да бъда полезна на обществото.

ТОЙ. Щом искате да бъдете полезна на обществото, защо ме заговаряте?

ТЯ. Ами вие да не се смятате за общество!...

ТОЙ. Ще ме оставите ли да си чета вестника? /обръща гръб/

ТЯ /продължава да плете и отвреме на време го поглежда/ Вие женен ли сте?

ТОЙ. Слава богу!

ТЯ. Какво слава богу?

Той. Щом един мъж казва слава богу, знае се защо го казва.

ТЯ. Значи сте женен.

ТОЙ /извърща глава/ Значи не съм женен!

ТЯ. А защо не сте женен?

ТОЙ. Защото преди трийсет години щях да се ожена, но успях да се отскубна и се спасих. /върща се на старото положение на пейката/ А вие защо не сте омъжена?

ТЯ. И аз по същите причини.
ТОЙ. И вие преди трийсет години се отскубнахте, така ли?
ТЯ. Не е така.
ТОЙ. А как е?
ТЯ. Той ми се отскубна
ТОЙ. Щастливец!
ТЯ. Кой е щастливец?
ТОЙ. Този който се е отскубнал.
ТЯ. Ах, само да ми падне в ръцете!
ТОЙ /сmee ce/ Да не е луд!
ТЯ. Все пак – ако ми падне в ръцете, ще хвърчат пера!
ТОЙ. Защо пера?
ТЯ. Все едно. Ако не пера – мустаци!
ТОЙ /инстинктивно хваща мустаците си/ Хубаво ви е изиграл. Представям си колко сте била смешна.
ТЯ. Представям си колко смешен ще стане той , ако ми падне в ръчичките !
ТОЙ. Вече е късно, сигурно вече си има жена и деца.
ТЯ. Все ми е едно!... Горя за отмъщение!
ТОЙ. Толкова ли сте злопаметна?... Какво ви е сторил?
ТЯ. Подигра се с чувствата ми и изчезна. Оттогава не съм го срещала.
ТОЙ. Започвам да се уверявам, че София е действително голям град.
ТЯ. Той замина за провинцията.
ТОЙ /леко изтръпнал/. Ха-ха-ха! /опитва се да се смее иронично, гледа я втренчено в лицето, но след това се успокоява/.

Тук е нужен майсторски мизансцен и игра, както и хрумване на актьорите.

ТЯ /като плете/. Вие отдавна ли сте пенсиониран?
ТОЙ. Отскоро.
ТЯ. Значи сте млад пенсионер.
ТОЙ. Да. /Изведнаж/ А, не! Стар съм!... Аз съм много стар.
ТЯ /Поглежда го/ Все в София ли живее?
ТОЙ. Не... /сепва се/ Да, да! Все в София!... Вижте какво...може би този ваш измамник е загинал през бомбардировките.
ТЯ. Едва ли.
ТОЙ. Защо едва ли?
ТЯ. Нещо ми подсказва че е жив.
ТОЙ. Защо да е жив?
ТЯ. Такива мерзавци бомбардировки не ги ловят.
ТОЙ. Вие сте нещо като Бътерфлай.
ТЯ. Какво съм?
ТОЙ. Героиня от опера.
ТЯ. Не забравяйте че всяка опера има трагичен край.
ТОЙ. Вие къде работехте?
ТЯ. Кога?
ТОЙ. Тогава де... преди трийсет години.
ТЯ. В статистиката ./въздъхва/ Бях момиче като цвят!
ТОЙ /инстинктивно прибира краката си и сгъва вестника/ Извинете...
ТЯ. Няма защо да ми се извинявате!
ТОЙ. Искях да кажа, извинете за любопитството, но мога ли да узная името ви?

ТЯ /поглежда го очудено/ Защо ви е името ми?
ТОЙ /сумти/ Ей тъй на!... Понеже се запознахме...
ТЯ. Кой ви каза че се запознахме?... Какво си въобразявате?
ТОЙ. Човешко любопитство.
ТЯ. Вие за каква ме смятате?
ТОЙ. Оттеглям думите си!
ТЯ. Искам да знам за каква ме сметнахте?
ТОЙ. Боже мой! За нищо не ви сметнах!
ТЯ. Не!... Вие си въобразихте!
ТОЙ /съвсем объркан/ Да сложим пепел на делата тая работа!
ТЯ /категорично/ Не! Трябва да ми кажете защо ви е моето име!
ТОЙ /извърща се да не чува някой/ Моля ви – по тихо!... Ето на готов съм да ви се извиня.
ТЯ /извън себе си/. Знаете ли как ми се харесват такива опити за флирт?
ТОЙ /забравя се, защото е извън себе си – троснато/ Христина!
ТЯ /прави големи очи/ Какво?... /объркано/ Откъде знаете името ми?
ТОЙ /сложил ръка на предателската си уста/ Ккк-какво?
ТЯ /изправя се пред него/ Името ми откъде знаете?
ТОЙ. Какво име?
ТЯ. Моето име! Коего споменахте преди малко!
ТОЙ /въ необрано лозе/ Ама... вие бълнувате ли? Не съм споменал никакво име!
ТЯ. Вие ясно казахте – Христина.
ТОЙ /мъчи се да хитрува/. Просто споменах едно име... Вие... да не би? /сочи я с пръст/ Така ли се казвате?... Ей, виж ти съвпадение!... Просто невероятно.
ТЯ. /разглежда го и се мъчи да долови някаква прилика с некогашния млад неин познат/ Как се казвате вие?
ТОЙ. Аз ли?... Аз се казвам... Про... Прокопи!
ТЯ. Дайте си паспорта!
ТОЙ. Кое?... /изведнаж/ С какво право? Да не сте милиционер?
ТЯ. ...или ще си го взема сама! /бърка във вътрешния джоб на паято му/
ТОЙ. Вие посягате на гражданската ми неприкосновеност! /тя продължава/
ТЯ. Искам да се уверя дали не сте този, който някога посегна на моята неприкосновеност. /докато той се съпротивлява, тя го пребърква/
ТОЙ /подскача/ Ой!... Гъделичкате ме!
ТЯ /измъква паспорта и бързо го разгръща. Чете/. Иван Кочанов Терзиев... /пронизва го с поразяващ поглед и хваща ревера му/ Измамник! Сипах ли ви!
ТОЙ. Какво впрочем съм ви направил?
ТЯ /сяда сломено на пейката до него и го гледа в лицето/. Как не ви познах веднага. Почти същият!
ТОЙ /Сломено/. Аз съм един много стар човек. Немощен. В трамвая ми правят място.
ТЯ. Вие сте един Дон Жуан!
ТОЙ. Аз съм един самотен човек, пенсионер, индивидуалист...
ТЯ. А като ме целунахте, индивидуалист ли бяхте?
ТОЙ. Кога ви целунах?
ТЯ. Преди трийсет години!... Когато работехте в статистиката.
ТОЙ /хваща челото си/ Един момент... да приведа мислите си в ред. /диша тежко/ Та какво казахте за статистиката? Какво направих тогава?

ТЯ. Един ден, както пишех на машината, вие дойдохте зад гърба ми, закрихте очите ми с ръце и казахте: „Знаете ли кой е?“. Аз казах „не“, макар че знаех добре кой е. Тогава вие ми казахте: „Аз съм бъдещия ви съпруг!“

ТОЙ. Е, бил съм глупав – казал съм!

ТЯ. А глупав ли бяхте като взехте първата ми целувка?

ТОЙ. Де да знам дали ви е била първата!

Тя /кипва/. Не обиждайте!... Ще ви ударя! /вдига ръка, а той се накланя настрани за да се предпази/

ТОЙ. Боже мой! Това бяха лудории на младостта, /изправя се, като сяда малко настрани/ Дори да е било така. Какво искате сега?

ТЯ. Ще ви кажа аз какво искам!... После не ме ли черпихте боза?

ТОЙ. Де да знам!... Аз въобще много черпя. Не съм стиснат.

ТЯ. А после заредиха ли се красиви нощи в Парка на свободата?

ТОЙ /леко/ Тогава въобще нямаше Парк на свободата!

ТЯ. А Борисова градина имаше ли?

ТОЙ. Не ми напомняйте за черното фашистко минало!

ТЯ. Тогава наричахте ли ме „пантера“?

ТОЙ. Вие сте чуден човек!... Де да помня от преди трийсет години как съм ви наричал.

ТЯ. А аз помня много добре. Помня и она мрачен ден, когато вие избягахте без следа.

ТОЙ. Преместиха ме в друг град. Бях обикновена щатна единица.

ТЯ. В любовта няма щат, няма щатни единици!... От тогава започна моето страдание. /започва да хлипа и вади кърпичката си/

ТОЙ. Без сълзи моля! На сълзи не издържам!... И въобще, стана късно... Трябва да си ходя. /става/

Тя /хваща пеша на пардесюто му/. Къде?

ТОЙ. Трябва да си ходя.

ТЯ. Да си ходите ли?... /смее се/ Ха-ха-ха!... Вие да не сте ненормален?

ТОЙ. Какво ненормално има в това, че искам да си ходя?

ТЯ. Няма да ви изпусна, както преди трийсет години!

ТОЙ /изненадано/ Как... да ме изпуснете?

ТЯ. Ей така – или-или!

ТОЙ. Как или-или?

ТЯ /дърпа го на пейката и той сяда изведнаж/ Или ще се ожените за мен, или... /съска/ Ше ви премажа кратуната!

ТОЙ. Аз ще си отида ей сега.

ТЯ. Ако направите една крачка, ще викам милиция!

ТОЙ. Вие откъде сте се научила непрекъснато да викате милицията?

ТЯ. Тя пази беззащитните хора като мен.

ТОЙ. Аз трябва да викам милиция – не вие!... Ама ха!... Напада и вика милиция.

ТЯ /вкопчва двете си ръце в реверите му/ Вие сте мой похитител и трябва сам да измиете петното, което ми нанесохте!

ТОЙ. Добре, но кажете как?

ТЯ. Като се ожените за мен!

ТОЙ. Вие сте луда! Вече ви казах, че съм индивидуалист.

ТЯ. Индивидуалистите имат щастливи бракове.

ТОЙ. Аз съм вече възрастен.

ТЯ. И аз съм възрастна.

ТОЙ. Не съм подготвен... психологически.

ТЯ. Ше караме без психологическа подготовка. Нямаме време. Трябва да се живее. Животът си иска своето.

ТОЙ. Но аз си живея и така щастливо.

ТЯ. Вие се лъжете. Ще видите каква щастлива двойка ще станем.

ТОЙ. Вие сериозно ли сте решила? /иска да се оттегли/

ТЯ. Говоря ви напълно сериозно.

ТОЙ /решително/ Аз ще откажа.

ТЯ. В чантата си случайно нося голям кухненски нож!... Утре всички вестници ще пишат за убийството на млад пенсионер с мустаци в един от най-затулените кътове на парка!

ТОЙ. Сега вестниците не се занимават с такива неща.

ТЯ. На вас ще ви е все едно. Вие ще бъдете на оня свят, заедно с пенсионната си книжка.

ТОЙ /сломено/ Имате ли сили да направите това?

ТЯ. Ще ви насека на късове и ще ви изпратя като колетни пратки по всички главни телеграфопощенски станции в страната.

ТОЙ /съвсем сломено/ Е, добре... И все пак, не може ли да не избързваме?

ТЯ. Какво искате да кажете?

ТОЙ. Още не сме опознали характерите си. Да си дадем малко време.

ТЯ. Нямаме време за губене. Животът си тече.

Той /просиява/ Да направим нещо като милиционерски брак!

ТЯ. Това е в разрез с моралните ми принципи... Вие непрекъснато ме обиждате. /раздрусва го/

ТОЙ. Ако продължавате така да ме друсате, след малко ще преговаряте с един труп.

ТЯ. Хайде да потърсим свидетели.

ТОЙ. Това е най-лесната работа. Важното е аз да реша.

ТЯ. Не забравяйте, че аз вече реших.

ТОЙ. Чакайте един момент... Откакто ви избягах минаха тридесет години. Де да знам какво сте правили през този период.

ТЯ. В какъв смисъл?

ТОЙ. Ей тъй на – дали сте ми била верна...

ТЯ. Аз любя веднаж в живота си.

ТОЙ / хитрува/. Да, но с мен не е така... Аз съм коцкар. Ще ви изменям на всяка крачка.

ТЯ. Само да посмеете!

ТОЙ /отново сломено/. Пуснете ме малко да си поема въздух. /тя го отпуска/ Чакайте малко... да си помисля... /поглежда я/ Вие сте доста запазена... /изведнаж/ Какви доходи имате?

ТЯ. Пенсия от триста лева.

ТОЙ. Жилище?

ТЯ. Една стая... Аз съм бедна, но честна.

ТОЙ. От мен какво ще искате?

ТЯ. Да ми наваксате изгубеното щастие.

ТОЙ /преговаря с достойнство/. Например!

ТЯ. Тих семеен кът, разговори, вечери пред радиото, екскурзии с „Балкантурист“ по чужбина, през лятото „Златни пясъци“...

ТОЙ /кандардисан, с шепот/. Кога искате да правим свадба?

Тя /гледа часовника си/ Сега е затворено. Утре!

Той /въздъхва/. Ех! Добър човек съм аз! Мека душа!... Жертва на жените! /стават и тя го хваща под ръка. Към бюста паметник/ Довиждане, другарю Вазов! Ти поне си умря ерген!

Тя /като го дръпва/. Хайде!

ТОЙ. Един момент. Имам да кажа нещо на публиката. /изправя се пред салона/ Все пак успях да изкопча цели трийсет години!

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ.

Стая от жилището на семейство Терзиеви. Той чете вестник. Тя плете пуловер. Той я поглежда крадешком и отново забива очи във вестника. Тя го поглежда остро крадешком и също забива очи в плетивото. След това двамата срещат погледите си и бързо ги отместват.

Той поглежда отегчено през прозореца и се усмихва.

ТЯ /сякаш го залавя на местопрестъплението/. Защо се смееш?

ТОЙ. Просто ми се прииска да се засмея.

ТЯ. Но защо?...Трябва да има някаква причина.

ТОЙ. Реших да се засмея веднъж без причина.

ТЯ /започва нервно да плете/. Трябва да покажеш на лекар. /Той започва да си чете/ Все пак, не ми каза защо се засмя.

ТОЙ. Едно дете поиска да ритне едно куче.

ТЯ. Какво смешно има в това?

ТОЙ. Да, но кучето се отмести и детето шутира електрическия стълб.

ТЯ. Не мога да разбера какво удоволствие ти доставя да гледаш навън.

ТОЙ. Това не е удоволствие, а копнеж.

ТЯ! И какъв е този жаргон... Какво означава това "шутира"?

ТОЙ. Така казват.

ТЯ. Какъв е този копнеж, който те е обхванал?

ТОЙ. Разпитваш много кръстосано.

ТЯ. А ти избягваш въобще да говориш.

ТОЙ. За какво да говоря?

ТЯ. Да разискваме по някой въпрос.

ТОЙ. Какъв въпрос?

ТЯ. Културен въпрос... Да си създадем културни занимания.

ТОЙ. Преди малко ти казах да стоплиш вода.

ТЯ. Сложих. Защо ти е?

ТОЙ. Ще си мия краката.

ТЯ /троснато/. Това ли ти е културата?

ТОЙ /учудено/. Всеки културен човек трябва да мие краката си.

Тя става, и донася леген. Той потапя краката си в него и чете вестник.

ТЯ /както плете/. Чети на глас.

ТОЙ /като гледа вестника/. Става горещо.

ТЯ. Къде?

ТОЙ. В легена. Не можа ли да разхладиш тази вода?

ТЯ. С теб човек не може да води семеен разговор.

ТОЙ. Още не съм навикнал... Ами че ние сме женени само от десет дни. При това, случва ми се за първи път.

ТЯ. Бъди спокоен. Ще бъде и за последен.

ТОЙ. Ох!

ТЯ. Горещо ли е?

ТОЙ. Не.

ТЯ. Ами какво?

ТОЙ. Казах „ох“ при мисълта, че ще бъде за последен. /вади кракатаси/ Къде е кърпата?

ТЯ /става/. Ще я донеса.

Звъни се.

ТОЙ. Звъни се!

ТЯ /отвън/. Чух!

ТОЙ. А защо не отвориш?

Тя преминава край него, хвърля кърпата на коленете му и отива да отвори. Той си бърше краката. Тя се връща.

ТОЙ /след като минава известно време в мълчание/ Искаш да говорим, а не казваш кой звъня.

ТЯ. Някаква грешка.

ТОЙ. Каква грешка?

ТЯ. Не запитах.

ТОЙ. Значи и други грешат.

ТЯ. Какво искаш да кажеш?

ТОЙ. Искам да кажа, че не греша само аз. /Обува се/ Слушай, какво удоволствие ти доставя този брак?

ТЯ. Бракът осмисля живота на всяко висше същество. Ние не сме амеби, а хора.

ТОЙ. Хайде, холан!

ТЯ. Ти непрекъснато излизаш от стила на културния разговор.

ТОЙ. Ти знаеш ли, че действително трябва да изляза?

ТЯ. Къде ще ходиш?

ТОЙ. Там, където ходят културните хора – на кино.

ТЯ. И аз ще дойда.

ТОЙ. Виж какво, миличка. Решил съм да ти дам пълна свобода. Не съм еснаф и ревнивец като повечето мъже.

ТЯ. Какво искаш да кажеш?

ТОЙ. Искам да разбереш, че си свободна. Скитай си на кино, на театър... Защо не отидеш на джазов концерт!

ТЯ. Няма нужда. Аз съм човек със стари възгледи.

ТОЙ. Видя ли?... Аз пък съм с модерни и характерите ни не се схождат.

ТЯ. Всеки от нас ще направи по малко компромис.

ТОЙ. Никакъв компромис не помага. Не виждаш ли, че нямаме с какво да осмислим живота си? Защото нямаме най-важното нещо – младостта.

ТЯ. За брачното щастие няма рецепти.

ТОЙ. Ти не можеш да ме разбереш. Какви рецепти могат да помогнат, например, при обстоятелството, че никога не ще имаме деца? Няма какво да циментира брака ни.

Звъни се.

ТОЙ. Не чуваш ли, че се звъни?
ТЯ. Чувам.
ТОЙ. Какво чакаш тогава?
Тя отива да отвори Бави се доста и се връща с бебе, увито в пелени.
ТОЙ /завързва обувката си и не вижда нищо/. Кой беше?
ТЯ. Всестранни услуги.
ТОЙ /завързва другата си обувка/. Те пък какво искат?
ТЯ. Нищо не искат... Донесоха нещо.
ТОЙ /връзва връзките/. Какво донесоха?
ТЯ. Бебе.
ТОЙ /изправя глава/. Какво?
ТЯ. Дете.
ТОЙ. Защо дете?
ТЯ. Поръчах си го чрез „всестранни услуги“ от яслите.
ТОЙ /скача/. Какво?... Ти си ненормална!... Ама сериозно ли говориш?
ТЯ. Не виждаш ли? /Сочи му пакета/
ТОЙ. Не се шегувай!
ТЯ. Никаква шега.
ТОЙ. Бебе?... А защо ни е?
ТЯ. Да си го отгледаме.
ТОЙ. Ама защо?
ТЯ. Да циментира брака ни.
ТОК /кипи/. Веднага да го върнеш с наложен платеж!
ТЯ /гледа бебето/. Виж го какво е сладко!
ТОЙ. Ще го махнеш!
ТЯ. Вече е късно.
ТОЙ. Ще го махнеш!
ТЯ. Казах ти – късно е вече.
ТОЙ. Ще го махнеш, или аз ще се махна!
ТЯ. Сега вече ми е все едно. /гледа влюбено детето/
ТОЙ. Слушай!... Видя ли, че характерите ни са различни?... Ето на – ти обичаш деца, а аз не обичам!... Това ще ни пречи в живота. Ще ни разделя.
ТЯ. Ще навикнеш.
ТОЙ. На такива работи не се навиква.
ТЯ. Колко като теб са навикнали!
ТОЙ. Аз съм особен човек!... Индивидуалист!... Волна птичка!
ТЯ. Бъди си пак волна птичка!
ТОЙ. Не мога, разбери!... След като знам, че в семейното ми гнездо има такова гардже – не мога. Ей сега ще се разбуди и ще се развряка!
ТЯ. В данните за него пише, че е много кротко дете. Никога не плачело.
ТОЙ. Точно така!... Значи е глухонямо!
ТЯ. Пише още, че непрекъснато било усмихнато.
ТОЙ. Значи е ненормално.
ТЯ /гледа детето/. Я го виж! Прилича ли ти на ненормално?
ТОЙ. Ти си го гледай, а аз си излизам. /трагва/
ТЯ. Къде отиваш?
ТОЙ. Където ми видят очите!... Далеч от този звяр!
ТЯ. Кога ще се върнеш?
ТОЙ. Може и да не се върна. Ще отида в градината да размишлявам. Ще вървя, ще скитам и ще оплаквам съдбата си. Как можа?... Бяхме свободни и волни като

птички. Щяхме да ходим на екскурзии с „Балкантурист“... Всичко отиде по дяволите!... /взема си шапката и намусено минава край нея, като поглежда детето./ Какво се хилиш? /Тръгва си./

Звъни се.

ТОЙ /отива да отвори и след малко се връща, като тика бебешко кошче върху колелца/. Какво означава това?

ТЯ /радостно/. Оо, кошчето дошло!... Съседката ни го предлага на половин цена! /слага радостно детето вътре/ Видя ли как всичко се нарежда?

ТОЙ. Виждам. Виждам, че разноските започнаха.

ТЯ. Бъди спокоен!... Приготвила съм всичко предварително. Пеленки, дрешки – всичко е наред.

ТОЙ /учудено/. Кога успя?... И защо вършиш всичко зад гърба ми?

ТЯ. Ако се сърдиш, че върша всичко зад гърба ти, иди да купиш малко краве мляко – пастьоризирано.

ТОЙ. Какво? /кипва/ На всичко отгоре и да ме разкарваш?... Слушай, и дума да не става това ужасно нещо тук да преспи у нас тази нощ!

ТЯ /спокойно, като се занимава с бебето/. Ще преспи!

ТОЙ. Тогава аз няма да преспя тук!

ТЯ. Както обичаш!

ТОЙ. Ама ти наистина ли мислиш, че ще търпя този звяр в къщата си?

ТЯ. Въпрос на желание! Нали си волна птичка?

ТОЙ /объркан/. Ти... какво?... Намеци ли правиш? Може би ще искаш и да ме прогониш?

ТЯ. Нищо не искам.

ТОЙ. А какво говореше преди малко?... Да не мислиш, че ние не разбираме от намеци?... Малко си избързала, ако смяташ да ме разкараш още на десетия ден!... Охо-хоо, правиш сметка без кръчмаря!... За тази работа си има съдилище, трябва да се установи вина!... Да не би аз да исках тая женитба?

ТЯ. Ще отидеш ли за мляко?... Това дете иска да яде.

ТОЙ. Никъде няма да отида и ти забранявам да ме пращаш!

ТЯ. Тогава ти стой при него, за да изтичам до млекарницата.

ТОЙ /обиден/. Да ме оставиш насаме с този... злодей? Ти се забравяш!

ТЯ /изправя се/. Слушай! Не обиждай детето. Каквото и да правиш, нищо няма да помогне. Ние сме осиновили това дете.

ТОЙ. Аз не съм дал съгласието си.

ТЯ. Казах, че си в командировка и като се варнеш ще дадеш съгласието си.

ТОЙ. А ето, че аз няма да го дам.

ТЯ. И да го дадеш, и да не го дадеш, това дете е вече наше и не можем да се отървем от него.

ТОЙ. Можем, можем!... Ще дадем обявление във вестника, че преотстъпваме красиво и добре запазено дете, на износна цена... Ако няма солидни клиенти, ще го дадем безплатно.

ТЯ. Стига глупости!

ТОЙ /нахакано/. Слушай, миличка, каквото шях да казвам – казах го. Предложих ти най-износни условия. Сигурно си разбрала вече, че си направила една велика глупост. Предложих ти да използваме и пресата. Щом не си съгласна – край!... Режем!... Убедих се, че с теб не може да се живее. Аз се махам от тук и още утре

подавам заявление. Големите спорни въпроси в семейството се разрешават чрез развод. И без това е модерно.

ТЯ. Прави каквото искаш и ме остави да си гледам рожбата!

ТОЙ. Ахаа! Видя ли?... Видя ли колко ти беше любовта?... Заряза ме още при първия срещнат човек! И то какъв човек! Нищо и никакъв човек – човече /ядосано слага шапката си, излиза и тръшва вратата./

ТЯ полюлява малко кошчето. Слага си палто, отива в кухнята, появява се със шише за мляко, поглежда усмихнато в кошчето и излиза.

Леко затъмнение.

Тя се връща с млякото. Отнася го в кухнята.

Влиза ТОЙ. Най-напред се показва главата, му и се скрива. Вижда, че вътре няма никой и се вмъква. Минава край кошчето и поглежда по посока на кухнята. След това се връща към кошчето и поглежда крадешком в него, но бързо отмахва погледа си. Застава зад кошчето и гледа бебето намусено. Изглежда, обаче, че бебето му се усмихва, защото и той се усмихва.

ТОЙ /усмихнато/. Какво има?... Събуди ли се?... Какво си размахало тези ръце? /подава ръката си/ Здравсти!... Не можеш да правиш здрасти!... /подава му показалец/ Боц!... Не можеш и боц! Какво можеш тогава?... Хилиш се, а? /появява се Тя с биберонено шише. Вижда го и се скрива обратно. Той продължава да се занимава с бебето./ Ти си лошо дете!... Какво се хилиш? Още не можеш да говориш, а се смееш!

ТЯ /влиза вече/. Ти защо се върна толкова рано?

ТОЙ /отстъпва от кошчето и малко се обърква/. Защо? Искаш да скитам по улиците ли? Аз не съм уличник.

ТЯ /навежда се над бебето и му дава шишето с биберона/. Нещо разговаряхте двамата. /Сочи с глава кошчето/

ТОЙ /с мек тон/. Това дете... аз ще го разкарам от тук.

ТЯ /играе/. Щом толкова настояваш... Но сега да го нахраня.

ТОЙ. Ще го върнем.

ТЯ. Добре де. Казвам ли ти нещо?

ТОЙ /учудено/. Ти... какъв си такъв характер?

ТЯ. Какъв характер?

ТОЙ. Непрекъснато мениш мнението си.

ТЯ. Реших да отстъпя. По-добре е да запазим хармонията в нашия брак.

ТОЙ. И да оставим това беззащитно същество на произвола на съдбата... така ли?

ТЯ. Щом се налага...

ТОЙ. Ти каква си такава... непостоянна. Просто ме учудваш.

ТЯ /увлечена в работата си/. Дръж малко това шише. /Той поема шишето, а тя бърше нещо бебето./

ТОЙ /като държи шишето и наблюдава движенията ѝ/. Не обичам безхарактерни хора. Вземи пример от мен.

ТЯ. Всъщност, какво искаш ти?

ТОЙ. Искам като вземеш едно решение да държиш докрай! Поръча бебе без да ме питаш – поръча. Аз, разбира се, не съм съгласен. Съгласен, несъгласен – ти трябва да държиш на своето. Да не се отмяташ.

ТЯ. Да, но... мисля, че малко прекалих в своеволията си.

ТОЙ. Ако!... Сега трябва да държиш... Аз може да не съм съгласен, да се противя. Но ще поспорим. Аз ще кажа едно, ти ще кажеш друго и така, всеки като

защити каузата си, ще дойдем до някакво решение. В споровете се създават отстъпките. По пътя на убеждението. Нали в споровете се ражда и прогреса?

ТЯ. Ти си прав. А аз веднага реших да върна детето.

ТОЙ. Ааа, това е прибързано!... По този начин ме правиш за кашмер.

ТЯ. Моля ти се, какви са тези жаргони?... Детето слуша всичко, попива и току виж че станало хулиганче.

ТОЙ. Какво е? /сочи с глава детето/

ТЯ. Как – какво е?

ТОЙ. Момче или момиче?

ТЯ. Момиче.

ТОЙ /реагира рязко/. Какво?... Момиче? /тръгва нервно по стаята/ Ти подиграваш ли се с мен?

ТЯ /учудено/. Какво те е прихванало пак?

ТОЙ. Ти луда ли си? Имаш ли ум в главата си?

ТЯ. Не разбирам нищо.

ТОЙ /високо/. Не искам да бъда женски баща!

ТЯ. Тук не мога да помогна с нищо.

ТОЙ. А къде ти бяха очите като избираше? Нали избираше?

ТЯ. Кой ти дава да избираш!... Знаеш ли какво натискане имаше, цяла опашка... А сега се раждали само момичета. От време на време, тук-там, ще се появи някое момче. /гледа детето/ Аз пък предпочитам момиче.

ТОЙ. Ти предпочиташ, но питаш ли мен!... Как ще гледам приятелите в очите?... Като отворят едни уста! Едни подигравки! /разхожда се сломено с ръце в джобовете/

ТЯ. /тихо/. Ще отговориш някак си.

ТОЙ /спира внезапно и я поглежда/. А ти как успя да получиш дете? Нали не отпускат на пенсионери. Предпочитат млади осиновители.

ТЯ. Използвах някои връзки.

ТОЙ. Никога не съм предполагал, че ще имам дете чрез връзки!

ТЯ. Понякога се налага.

ТОЙ /неспокоен/. А как ще го кръстим?

ТЯ. Много лесно – на мама.

ТОЙ. Тук ще почакаш малко!... Тук вече ще се скараме... Защото и аз си имам майка.

ТЯ. Да, но мама има хубаво име.

ТОЙ. Как се казва майка ти?

ТЯ. Смарайда!

ТОЙ /кипва/. Искаш и дъщеря ми да се казва Смарайда, тъй ли?

ТЯ. Тъй!

ТОЙ. Ще има да вземаш!... Предпочитам името на майка си.

ТЯ. Как се казва майка ти?

ТОЙ. Нанка!

ТЯ /сега кипва тя/. Ако прикача това име на дъщеря си, цял живот ще ѝ виси като дрънкалка!... Де я кръстим Лили.

ТОЙ. Всички жени на света се казват Лили!

ТЯ. Аз държа за Смарайда. Интересно звуково съчетание. При това, игла и-кратко.

ТОЙ /хваща единия край на кошчето/. Остави детето на мен. /Придърпва кошчето към себе си./

ТЯ /хваща другия край и тегли към себе си/. Да не си посмял!

ТОЙ. Иди да топлиш вода!... Трябва да го къпем!

ТЯ. Остави ми детето!
ТОЙ. Ти го остави!
ТЯ. Аз съм се разписала за него.
ТОЙ. Подписът е нещо формално.

Като теглят количката, те обикалят около стаята.

ТЯ. Пусни, ти казвам!
ТОЙ. Защо?
ТЯ. Не виждаш ли, че го хваща морска болест!
ТОЙ. Защо клатушкаш?
ТЯ. Ти клатушкаш!
ТОЙ /дърпа рязко/. Името му е Нанка!
ТЯ /дърпа/. Смарайда!
ТОЙ. Нанка!
ТЯ /хитро/. Направи две листчета да теглим жребие!
ТОЙ /мисли кратко/. Добре! /пуща количката и започва да приготвя томбола./

Тя използва положението и бързо издърпва количката в кухнята, като заключва вратата.

ТОЙ /разбира че е измамен/. Това е измама! /удря на вратата/ Отвори! /чува се бебешки плач/
ТЯ /гласът ѝ се понася отвътре/. Чуваш ли?
ТОЙ. /притихва/. Чувам!
ТЯ. Плаче!
ТОЙ /умолително/. Защо плаче?
ТЯ. Ти го разтревожи!
ТОЙ. Плаче за млен! То свикна с мен.
ТЯ. Напротив! То те мрази!
ТОЙ. Ами ако е болно?... Премери му температурата!
ТЯ. Опитах с ръка. Няма температура.
ТОЙ. Виж да не се е намокрило.
ТЯ /мълчи/

Мъчителна, тягостна пауза, докато тя разпакова вътре бебето.

Той слуша напрегнато.

Най-после се чува нейният глас отвътре.

ТЯ. Мокро е и нещо повече! Сега ще го подсуша.
ТОЙ /отдъхва си/. Христинче, моля те – пусни ме да вляза!

Звъни се. Той неохотно отива да отвори.
Влиза, придружен с ПЪРВИ ЧИНОВНИК ОТ ЯСЛИТЕ.

ТОЙ. Какво има?
ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Аз съм от яслите.
ТОЙ. Какво като сте от яслите?
ПЪРВИ ЧИНОВНИК. На този адрес е изпратено едно дете.
ТОЙ. Не знам такова нещо. Сбъркали сте адреса.

Чува се детски плач от кухнята.

ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Какво е това?

ТОЙ. В тази къща има най-разнообразни шумове.

ПЪРВИ ЧИНОВНИК /учуден/. Вие не се ли казвате Терзиев?

ТОЙ. Казвам се както се казвам!

ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Нашият чиновник е постъпил неправилно като ви е отпуснал дете, без да има подписите на двамата родители .

ТОЙ. Е?

ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Трябва да взема детето.

ТОЙ /тръгва към него/. Какво да вземете? Детето ли?

ПЪРВИ ЧИНОВНИК /като отстъпва/. Да.

ТОЙ. А как го искате? Да ви го увия в зелена хартия със син ръб откроя, така ли?

ПЪРВИ ЧИНОВНИК /като продължава да отстъпва/. Не държа много на опаковката. Важното е да оправим документите си. Книжата ни по този начин се объркват.

ТОЙ. Дайте да подпиша, че съм съгласен.

ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Не може вече. Трябва да върнете това бебе и да подадете ново заявление. Срокът за гаранции изтече.

ТОЙ. Да се махате от тук!... Вие сте бюрократ!

ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Защо?

ТОЙ. Кой ви дава право да си играете с чувствата на един беден родител? /погва го/

Оня избягва.

Звъни се отново. Той отваря.

ТОЙ. Пак ли вие?

ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Моля да се подпишете! /подава му документа/

ТОЙ /като се усмихва/. Това е нещо друго. Къде да подпиша? /вади стило и подписва където му показват/

ПЪРВИ ЧИНОВНИК. Довиждане и извинявайте за главоболието! /излиза./

Появява се тя.

ТЯ. Кой беше?

ТОЙ. Чиновник от яслите. Уредих подписа.

Звъни се. Той отваря.

ТОЙ /на влезлия с чанта в ръка/. Какво има? Човек не може да си гледа детето от посетители.

ВТОРИ ЧИНОВНИК. аз съм чиновник от яслите.

ТОЙ /кипи/. И?

ВТОРИ ЧИНОВНИК. Вашето заявление за отпускане на дете има номер тридесет и пет.

ТЯ. Да.

ВТОРИ ЧИНОВНИК. Допуснали сме една малка грешка. На вашия номер се пада момченце, а на номер четиридесет и пет – момиченце.

ТЯ. Аз държа за момиченце.
ВТОРИ ЧИНОВНИК. Да, но не може. Тук си има ред.
ТЯ. Стига вече...
ТОЙ /прекъсва я/. Чакай!... Аз ще говоря!
ТЯ. Защо ти?... Аз ще говоря.
ТОЙ. Ти отивай в кухнята!
ТЯ. Няма да отивам! Аз искам момиченце.
ТОЙ /страшно/. Марш от тук !
Тя го гледа изплашено и изненадана от неочаквания повелителен тон се прибира, като го гледа изумено.
ТОЙ /към чиновника/. Та... какво искахте вие?
ВТОРИ ЧИНОВНИК. Искам да върнете момиченцето, за да ви дадем момченце.
ТОЙ /многозначително/. А защо?
ВТОРИ ЧИНОВНИК. Така ще ни се оправят книгите.
ТОЙ. Не може !
ВТОРИ ЧИНОВНИК. Вие сте чуден човек!З а пръв път ми се случва да ми отказват момченце. Всички искат момчета. /смее се/ Може би искате да бъдете женски баща?
ТОЙ. Моля да не ме занимавате с вашите еснафски предразсъдьци! Аз никога няма да споделя вашите дребноеснафски идеи. Пък, ако искате да знаете, повечето от големите личности на историята са били женски бащи... /изтласква го/ Хайде сега да ви видя гърба! /затваря вратата за него/
Влиза Тя с детето, увито внимателно.
ТОЙ. Къде с това дете?
ТЯ. Нали ще го връщаме?... Ще го разменим за момче.
ТОЙ. Ама ти си много непостоянен човек!... Защо не вземеш за пример моя стоманен характер?... Щом кажа нещо – режа! Връщане назад няма!... Ааа, така няма да направим нашата семейна хармония!
ТЯ /зарядвана/. Значи... Смарайда остава при нас?
ТОЙ. Смарайда не остава, а Нанка! /поема детето/ Ох, на татко! /като гледа жена си/ Едно нещо знам аз – никога не е късно!

ЗАВЕСА